

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6MCdo/9/2013
Identifikačné číslo spisu:	1411216257
Dátum vydania rozhodnutia:	20.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1411216257.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, v mene ktorej koná ako konateľ advokát Mgr. Tomáš Kušnir, proti žalovanému O.i, bývajúcemu v N. za účasti Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Námestie legionárov 5, zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom so sídlom v Stropkove, Nám. SNP 7, ako vedľajšieho účastníka na strane žalovaného, o zaplatenie 266,62 EUR s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 16 C 6/2012, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV z 13. júna 2012 č. k. 16 C 6/2012-37 a proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 21. septembra 2012 sp. zn. 5 Co 347/12 takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky z a m i e t a.

Účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) 21. 12. 2011 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia sumy 266,62 EUR s príslušenstvom, predstavujúcej neuhradený úver (debetný zostatok na bežnom účte).

Písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 13. 2. 2012 oznámilo Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (ďalej len „Združenie“) zastúpené advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného, pričom zároveň požiadalo o doručenie žaloby a o priznanie náhrady trov konania. Vo vyjadrení k žalobe z 26. 3. 2012 vzniesol tento vedľajší účastník námietku premlčania žalobou uplatneného nároku a vyčísľil náhradu trov právneho zastúpenia.

Súd prvého stupňa uznesením z 13. júna 2012 č. k. 16 C 6/2012-37 konanie zastavil a rozhodol, že žalobkyňu bude prostredníctvom Daňového úradu Bratislava vrátený súdny poplatok 9,87 EUR. Zároveň rozhodol, že žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi sa nepriznáva náhrada trov konania. Zastavenie

konania i vrátenie súdneho poplatku odôvodnil späťvzatím žaloby pred prvým pojednávaním. V súvislosti s výrokom o trovách konania uviedol, že žalobkyňa procesne zavinila, že konanie sa muselo zastaviť, preto by v zmysle § 146 ods. 2 prvá veta O. s. p. bola povinná uhradiť náhradu trov žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi. Ich nepriznanie odôvodnil tým, že žalovanému žiadne trovy konania nevznikli a trovy právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka neboli potrebné na účelné bránenie práva. Neúčelnosť trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka odôvodnil tým, že jedným z cieľov jeho činnosti je zastupovanie spotrebiteľov v občianskom súdnom konaní ním samým, a že vstúpil ako vedľajší účastník do množstva obdobných sporov, pričom jeho jediná obrana spočíva vo vznesení námietky premlčania.

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie vedľajšieho účastníka uznesením z 21. septembra 2012 sp. zn. 5 Co 347/12 uznesenie súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutom výroku týkajúcim sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka potvrdil. Zároveň rozhodol, že žalobkyni sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania. Potvrdenie uznesenia prvostupňového súdu odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Len na doplnenie uviedol, že paušálny vstup vedľajšieho účastníka do všetkých konaní, v ktorých vystupujú ako žalobcovia ním označené subjekty, a to bez ohľadu na stav konania a vôľu spotrebiteľa, navyše so zastúpením advokátom, iba zbytočne navýšil trovy konania, a navodzuje dojem, že účelom vstupu do konania nebola ochrana práv konkrétneho spotrebiteľa, ale získanie finančných prostriedkov v podobe náhrady trov právneho zastúpenia.

Na základe podnetu vedľajšieho účastníka podal proti uvedeným uzneseniam okresného i krajského súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým vedľajšiemu účastníkovi nebola priznaná náhrada trov konania, a uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci oboma súdmi. Uviedol, že je nesporné, že žalobkyňa vzala žalobu späť na základe námietky premlčania vznesenej vedľajším účastníkom, procesne tak zavinila zastavenie konania a vedľajšiemu účastníkovi vzniklo právo na náhradu trov konania. Vstupom do konania vedľajší účastník naplnil svoj účel, ktorým je ochrana spotrebiteľa. Poukazoval na to, že vedľajší účastník má právo na zastúpenie právnym zástupcom, preto trovy jeho právneho zastúpenia nemožno považovať za neúčelné.

Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhla tento opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

Vedľajší účastník sa v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu s týmto opravným prostriedkom stotožnil a navrhol mu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a že dovolanie je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) preskúmal uznesenia oboch súdov, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nie je dôvodné.

Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

V preskúmvanej veci uplatnil generálny prokurátor dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. Dovolací dôvod podľa uvedeného ustanovenia, t. j. nesprávne právne posúdenie veci, odôvodnil nesprávnou aplikáciou relevantného práva.

Podľa názoru dovolacieho súdu argumenty generálneho prokurátora neboli spôsobilé vyvrátiť právny záver súdov v základnom konaní o neúčelnosti trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka. Týkali sa

totiž okolností, ktoré súdy v základnom konaní nespochybnili, resp. ktoré boli vo vzťahu k otázke účelnosti vynaložených trov právne bezvýznamné. Súdy v základnom konaní nespochybnili skutočnosť, že späťvzatím žaloby žalobkyňa procesne zavinila zastavenie konania, že vedľajšiemu účastníkovi vzniklo právo na náhradu trov konania v zmysle § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p., že Združenie vstupom do konania naplnilo svoj účel, ktorým je ochrana spotrebiteľa, a že ako vedľajší účastník malo právo na právnu pomoc v konaní pred súdom, a teda aj právo na zastúpenie advokátom. Námietky generálneho prokurátora týkajúce sa toho, že za trovy konania sa považuje aj náhrada výdavkov právnickej osoby, ktorá je oprávnená zastupovať v konaní podľa osobitného predpisu, boli vo vzťahu k prejednávanej veci irelevantné, pretože v tejto veci združenie nevyužilo možnosť zastupovať v konaní žalovaného, teda nevystupovalo v konaní ako zástupca účastníka konania (zastúpenie a vedľajšie účastníctvo sú dva odlišné právne inštitúty).

V preskúmvanej veci odôvodnili súdy v základnom konaní nepriznanie náhrady trov (trov právneho zastúpenia) vedľajšiemu účastníkovi neúčelnosťou týchto trov spôsobenou neúčelnosťou právneho zastúpenia, poukazujúc na to, že vstúpil do množstva obdobných sporov, v ktorých vystupujú ako žalobcovia ním označené subjekty, a to bez ohľadu na stav konania a vôľu žalovanej strany, pričom ako jediná obranu proti žalobe vzniesol námietku premlčania. Krajský súd navyše dodal, že táto skutočnosť navodzuje dojem, že účelom vstupu do konania nebola ochrana práv konkrétneho žalovaného (inak spotrebiteľa), ale získanie finančných prostriedkov v podobe náhrady trov právneho zastúpenia.

Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený právny záver súdov v základnom konaní je správny. Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach § 142 až 150 ustanovuje pravidlá pre rozhodovanie súdu o náhrade trov konania. Pre všetky prípady rozhodovania súdu o náhrade trov konania platí zásada, podľa ktorej môže byť účastníkovi konania priznaná náhrada len tých trov, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda nie všetky náklady majúce povahu trov konania). V prípade rozhodovania o náhrade trov konania pri plnom úspechu vo veci je táto zásada výslovne uvedená v § 142 ods. 1 O. s. p. Pojem „účelnosť“ použitý v tomto ustanovení treba chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov nesúvisiacich s konaním, resp. pred nákladmi nadbytočnými, či nadmernými. Pri posudzovaní účelnosti nákladov vynaložených na právne zastúpenie treba dôsledne rozlišovať, či právne zastúpenie advokátom je využitím ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, alebo či sa jedná skôr o zneužitie tohto práva na úkor protistrany (napr. zastúpenie v celkom banálnej veci, opakované zastúpenie v tzv. hromadných - skutkovo a právne takmer totožných veciach, alebo zrejmná snaha zvýšiť náklady konania protistrane (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky z 25. 3. 2014 sp. zn. I. ÚS 3819/13 dostupný na www.concourt.cz)).

Zásada účelnosti trov potrebných na uplatnenie alebo bránenie práva je vyvoditeľná zo všeobecných zásad efektivity a spravodlivosti občianskeho súdneho konania ako celku a z ústavnoprávneho princípu proporcionality, chrániaceho primeranosť ako hodnotu právneho štátu. Primeranosť súvisí s rozumnosťou v práve, ktorá je chápaná ako vyhľadávanie praktickej rovnováhy v rámci aplikácie práva. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení z 19. marca 2014 sp. zn. 6 MCdo 5/2013 vyslovil záver, že trovy konania vzniknuté zastupovaním advokátom v tzv. hromadných (skutkovo a právne takmer totožných) veciach, kde sa obsah jednotlivých podaní, vyhotovených advokátom, mení len o aktualizáciu a individualizáciu tej - ktorej veci, nemožno považovať za trovy nevyhnutne (účelne) vynaložené na riadne uplatnenie alebo bránenie práva na súde. Na tomto závere zotrváva aj v tejto veci, v ktorej je z obsahu spisu zrejmé, že vedľajší účastník zastúpený advokátom hromadne vstúpil do porovnateľných vecí žalobkyne (vstúpil do 34 vecí žalobkyne - č. l. 21), pričom v písomnom vyjadrení k žalobe vzniesol všeobecne formulovanú (prakticky formulárovú) námietku premlčania, aktualizovanú len o údaje žalovaného a údaje o individualizácii žalovanej pohľadávky. Za tejto situácie, ako aj s prihliadnutím na skutočnosť, že v tomto písomnom podaní zároveň uviedol, že súhlasí s rozhodnutím bez pojednávania a že prípadného pojednávania sa on ani jeho zástupca nezúčastní a žiada konať a rozhodnúť v ich neprítomnosti, sa zastúpenie vedľajšieho účastníka advokátom vo veciach, ktoré spolu napĺňajú charakteristiku tzv. hromadných vecí, javí ako odporujúce rozumnosti, a teda ako zneužitie práva na právnu ochranu. To má za následok povinnosť súdov konštatovať neúčelnosť nákladov vynaložených na právne zastúpenie, a teda ich nepriznanie účastníkovi, ktorý by inak na ich náhradu mal

právo. Vedľajší účastník by svoju úlohu, spočívajúcu v pomoci žalovaným v postavení spotrebiteľa, mohol efektívne splniť aj bez vynaloženia nadbytočných nákladov na právne zastupovanie v každej skutkovo a právne takmer totožnej veci. Požiadavke rozumnosti by zodpovedal napríklad taký jeho postup, ktorým by si vyžiadal právnu službu len na vyhotovenie námietky premlčania, ktorú by potom sám, či už v postavení vedľajšieho účastníka alebo zástupcu, použil v súdnom konaní vo všetkých porovnateľných veciach.

So zreteľom na uvedené dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neopodstatnené zamietol.

Žalobkyni úspešnej v konaní o mimoriadnom dovolaní náhradu trov tohto konania nepriznal, a to z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré videl v doterajšej nejednotnosti rozhodovania nižších súdov o otázke účelnosti trov právneho zastúpenia, ako aj v tom, že závery dovolacieho súdu majú rovnakú platnosť pre každú sporovú stranu, teda aj pre žalobkyňu, ktorej žaloba sa javí ako tzv. formulárová žaloba (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky z 18. 12. 2013 sp. zn. IV. ÚS 3678/12).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.